

»Vražda«), dopouští se zločinu zabití (§ 140 tr. z.), při němž mysliti se dá sice spoluvina (nál. kas. dv. ze dne 1. dubna 1876 sb. č. 109 a ze dne 21. října 1893 sb. č. 1730), nikoli však pokus (nál. kas. dv. ze dne 7. června 1876 sb. č. 115).

II. Trest.

Podle toho, zda zabití jest loupežným či prostým, ustanoven jest na zločin zabití různý trest. Jestliže se totiž při podniku loupežném s jistým člověkem nakládá způsobem tak násilným, že z toho vzejde jeho smrt, podléhají trestu smrti všichni ti, kdož k usmrcení jeho spolupůsobili (§ 141 tr. z.). V ostatních případech (zabití prosté) uložen jest na zločin zabití těžký žalář v trvání pěti až desíti let; jestliže však

a) pachatel byl s usmrceným v blízkém příbuzenství (čímž rozuměti jest netoliko příbuzné v linii sestupující nebo vzestupující, nýbrž pojímati dlužno výraz ten v tom smyslu, jaký se mu obyčejně přikládá v občanském a rodinném životě a vůbec — srv. nál. kas. dv. ze dne 25. října 1882 sb. č. 490, a proto náležeti sem mohou i příbuzní poboční ku př. sourozenci, strýcové, děti sourozenců 1. stupně (nál. kas. dv. ze dne 10. června 1881 sb. č. 346), nebo

b) vůči němu stál ve zvláštní závaznosti (ku př. jakožto manžel; srv. nál. kas. dv. ze dne 3. června 1884 sb. č. 646), nastupuje v obou těchto případech trest těžkého žaláře od 10 do 20 let.

III. S uvedenými předpisy shoduje se i vojenský zák. trest. (§§ 419—421), jakož i trest. zák. pro Bosnu a Hercegovinu (§§ 215—217), jenže tento zákonník obsahuje v § 218 to zvláštní ustanovení, že manžel, jenž přistihne manželku svou při spáchání cizoložství a v prudkém pohnutí myslí usmrtí cizoložníky nebo jednoho z nich na místě (ať vraždou nebo zabitím) potrestán býti má pouze žalářem od 1 do 5 let (srv. též čl. »Rvačka«).

Zahájení rozepře viz Spor.

Zahrádky dětské viz Školy mateřské.

Záchody.

Stavební řády pro jednotlivé korunní země a jednotlivá města obsahují o zřizování záchodů bližší ustanovení, kteráž bez výjimky vyslovují zásadu, že při zřizování záchodů dlužno dbáti jednak předpisů zdravotních, jednak na zřeteli míti veřejnou slušnost.

1. Ve smyslu předpisů zdravotních mají se záchody tak zřizovati, aby světlo a vzduch měly do nich náležitý přístup (§ 81 stav. ř. pro král. České, § 64 stav. ř. pro Dol. Rak., § 83 stav. ř. pro Prahu, § 61 stav. ř. pro Korutany). Některé stavební řády mimo to nařizují, aby byly záchody opatřeny rourami pro výpary, jež by sahaly nad střechu (Čechy, Praha, Dol. Rakousy). Ve stavebních rádech se přihlíží též k tomu, aby v každém domě byl počet záchodů přiměřený povaze bytů, takže pro dva byty má býti zřízen nejméně jeden záchod (Praha, Korutany, Morava, Štýrsko). Rovněž jsou předpisy o šířce a délce záchodů, o přístupu vzduchu a větrání v záchodech, jakož i zákazy zřizování záchodů na blízku studnic. Stavební řády doby novější obsahují ještě zvláštní ustanovení o stavbách průmyslových; při těchto musí býti postaráno o to, aby vždy pro 30 osob aspoň byl pořízen jeden záchod. Rovněž pro veřejné místnosti má býti zřízen takový počet záchodů, aby vyhovoval i návštěvě větší, již předvídati lze (Čechy, Praha, Dol. Rak.).

2. Při zřizování záchodů musí také býti šetřeno veřejné slušnosti, pročež většina stavebních řádů obsahuje ustanovení, že záchody nemají býti zřizovány bezprostředně při silnici neb ulici nebo na veřejných místech (Čechy, Dol. Rak., Štýrsko, Vorarlb.). Při stavbách průmyslových musí býti záchody pro mužské odděleny od záchodů pro ženské dělnictvo.

3. Při všech vlacích pro dopravu osob určených musí býti ve vozích železničních záchody, jež mohou býti umístěny buď ve vozích osobních nebo ve vozích pro zavazadla, nebo ve vozích zvláštních. Ostatně bylo uloženo železničním správám, aby při rychlovlacích byl ve vozech dostatečný počet záchodů, tak aby cestujícímu obecnstvu bylo poskytnuto všecko potřebné pohodlí, na kteréž vzhledem ku vyššímu jízdnému zajisté nároky činiti lze (min. vñn. ze dne 19. listopadu 1874 č. 3362).

Záchrana života.

I. Pojem a význam.

V pojem tento počítají se veškerá opatření, zařízení a prostředky, jimiž se jednak vybavují ohrožené osoby z obkličujícího je nebezpečí, jednak k životu opět se přivádějí. K záchraně osob z nebezpečí ohně vynalezena jsou jak výstavná zařízení, tak i zvláštní přístroje, z nichž lze některých s úspěchem použití jen v jednotlivých případech, ku př. padáku, žebříku z provazů atd. K záchranným prostředkům doby novější počítati jest zejména plachty zachycující, záchranné koše, ochranný oděv proti ohni vynalezený Pavlinou pařížskou, dále různé aparáty, jimiž se dílem uvolňují otvory dýchací, dílem zbavují plíce zkaženého vzduchu a jim vzduch čerstvý přivádí. Proti nebezpečí utopení (viz tento článek) nebo při osobách na vodě nehodou stížených používá se zařízení zvláštních, aby se záchrana jich rychle a v čas uskutečnění mohla, tak ku př. záchranná lana, záchranné a plovací pásy, jež připevňují se k mostům, aby se mohlo přiskočiti pomocí jich k osobám tonoucím.

II. Předpisy policejní.

Co se policejních opatření dotýče vzhledem k záchraně osob, jichž život nějakým způsobem v šanc vydán jest, povinen je každý přispěti zdánlivě mrtvým, zmrzlým, utopeným, oběšeným, zardouseným, udušeným nebo bleskem zasaženým (nař. ze dne 25. ledna 1781 a ze dne 13. října 1781). Dekretem dv. kanceláře ze dne 20. června 1836 č. 13.680 vyhlášen byl zvláštní návod pro nelékaře k tomu, jak sluší se zachovati k záchraně otrávených a ku vzkříšení zdánlivě mrtvých. Předkem jest se postarati o to, by nebožák takový se vši opatrností dopraven byl na takové místo, kde lze pohodlně a náležitě prováděti s ním pokusy křísící a záchranné a aby se co nejrychleji obstaral lékař s potřebnými záchrannými prostředky.

III. Odměny za zachránění života.

Dekrety dv. kanc. ze dne 9. března 1827 č. 5295 a ze dne 11. června 1833 č. 13.635 (rozšířené i na Krakov vñn. min. ze dne 12. září 1854 č. 234 ř. z.) stanoví, že za záchranu nějakého člověka z nebezpečí ohně nebo vody povoluje se i zvláštní odměna z pokladny státní. V každém takovémto případě záchrany života jest však k nabytí odměny potřebí, aby nade vši pochybnost nezlomnými důkazy prokázáno bylo, že nalézal se ve skutečném nebezpečí života nejen zachráněný, avšak i záchrance sám. Kdo chce dosíci odměny za zachránění života lidského, musí o to žádati u příslušného politického úřadu nejdéle do čtyř neděl počítaje dnem, kdy zachránění dokonáno bylo. Uplynutím této propadné lhůty pomíjí nárok